

Ylivieskan ja Alavieskan taajamissa tulvan mahdollisuus

Ylivieskan Katajaoja ja Salmelanoja sekä Alavieskan Kähtävänoja ja Pääskykanava voivat tulvia siten, että niiden tulva-alueet ulottuvat myös rakennetuille alueille. Asiaa selvitettiin TULVATIETO-hankkeessa teetetystä tulvakartoituksessa. Yleensä talot on perustettu ympäröivää maastoa korkeammalle, mutta harvinaisen tulvan sattuessa yksittäisten talojen kastumisvaaraa ei voida sulkea pois tämän kartoituksen perusteella. Vähän pienemmälläkin virtaamalla voi syntyä uhkaavia tilanteita ja vesi voi nousta alikulkuihin. Yleisemmät tulvat voivat uhata ainakin piharakennuksia.

Kartat julkaistaan verkossa (mm. www.ely-keskus.fi/web/poptulvat). Sivu-uomien tulvakartat täydentävät jo aikaisemmin ELY-keskuksen teettämää Kalajoen pääuoman tulvakarttaa. Yhdessä ne auttavat kaikkia alueen toimijoita ymmärtämään tulvavaaraa ja tukevat maankäytön ja kuntatekniikan suunnittelua.

Tulvakartat perustuvat laskennalliseen mallinnukseen. Tulos kuvaa avovesitilannetta. Esimerkiksi vaikeasti ennakoitavien jääpatojen aiheuttamat tulvat voivat olla hyvin arvaamattomia.

Ilmastonmuutos vaikuttaa tulviin

Tulvakartoituksessa arvioitiin myös ilmastonmuutoksen vaikutusta tulvien suuruuteen. Ylivieskan Katajaojan ja Salmelanojan tulvat ovat suurimmillaan rankkasateiden seurauksena. Ilmastonmuutoksen myötä rankkasateiden arvioidaan yleistyvän ja pahenevan, mikä kasvattaa osaltaan tulvariskejä myös Katajaojan ja Salmelanojan varsilla. Ilmastonmuutoksen vaikutuksia arvioitaessa rankkasateen intensiteetti arvioitiin tulvakartoituksen yhteydessä 20 % nykyistä suuremmaksi. Sateet ovat rankempia, minkä lisäksi niiden ajankohta muuttuu siten, että talvitulvat yleistyvät.

Tulviin varautuminen kannattaa

Valtiolla, kunnilla ja pelastuslaitoksilla on omat roolinsa tulvavahinkojen ehkäisyssä ja torjunnassa. Tulviin varautuminen edellyttää myös kiinteistöjen omistajilta omatoimista varautumista. Jos riski rakennuksen kastumisesta on suuri, kannattaa miettiä hyvissä ajoin etukäteen miten rakennuksen voi tulvan uhatessa nopeasti suojata kastumiselta. Yksinkertaiset keinot, kuten rakennusmuovi ja hiekka, ovat yleensä toimivia ja myös edullisia.

Rankkasateiden aiheuttamien hulevesitulvien ehkäisy alkaa jokaiselta tulvaherkän uoman valuma-alueen tontilta. Rakennetun ja asfaltoidun pinnan määrä tontilla ennustaa hyvin ojiin sateen aikana virtaavan veden määrää. Laajoilta rakennetuilta alueilta virtaavat vedet täyttävät ojat nopeasti ja saavat ne tulvimaan. Tulvaherkillä alueilla on selkeä tarve imeyttää, viivyttää ja varastoida sade- ja sulamisvesiä jo lähellä niiden muodostumispaikkaa.

Tulvariskien hallinnan näkökulmasta sade- ja sulamisvesiä hallitusti viivyttäviä ratkaisuja kannattaisi ottaa käyttöön kattavasti myös maa- ja metsätalousalueilla, joilla toisaalta myös riittävästä maankuivatuksesta on huolehdittava.

Kunnat varautuvat hulevesien entistä parempaan käsittelyyn

Lain mukaan kunnalla on vastuu hulevesien hallinnan järjestämisestä asemakaava-alueilla. Tavoitteena on, että rakentamisella ei lisätä hulevesien määrää ja siten rankkasadetulvan riskiä, vaan hulevedet käsitellään

mahdollisimman lähellä syntypaikkaansa, mahdollisuuksien mukaan joko tontilla imeyttämällä ja viivyttämällä tai alueellisesti tulva-altaissa tai kosteikoissa, joita voidaan sijoittaa esimerkiksi maisemaelementeiksi puistoihin.

Esimerkiksi Ylivieskan kaupunki ottaa maankäytön suunnittelussa jatkossa entistä paremmin huomioon myös hulevesien hallinnan tarpeet. Katajaojan ja Salmelanojan tapauksessa hulevesiä viivyttävien rakenteiden toteuttaminen voi tulla ajankohtaiseksi, kun rakentaminen Katajaojan ja Salmelanojan valuma-alueilla laajenee.

Kuntien on mahdollista kattaa hulevesien käsittelyn kustannuksia asukkailta perittävällä hulevesimaksulla. Ylivieskan kaupunki ei ole toistaiseksi ottamassa käyttöön hulevesimaksua.

Lisätiedot: Laura Liuska
Hankevetäjä / TULVATIETO-hanke
puh. 044 4294 235, laura.liuska@ylivieska.fi
www.ely-keskus.fi/web/poptulvat

Kuvat: Katajaojan vedenpinta nousee nopeasti sateen jälkeen.